

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 47/2020-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a zo sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Emilom Vaňkom, Trnava 134, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 19/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 19/2010 p o r u š e n é b o l i .

2. Ústavný súd p r i k a z u j e Okresnému súdu Dolný Kubín konať vo veci sp. zn. 2 Cb 19/2010 bez zbytočných prietáhov.

3. Okresný súd Dolný Kubín je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 325,42 € (slovom tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Emila Vaňka, Trnie 134, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 47/2020-19 zo 4. februára 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cb 19/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

V zmysle Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 účinného od 1. júna 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) veci, na prerokovanie ktorých sú príslušné prvý a tretí senát ústavného súdu v zloženiach platných v obdobiach od 17. februára 2019 do 25. apríla 2019, od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 a od 17. októbra 2019 do 31. mája 2020, ak bol ich členom sudca Mojmir Mamojka, prerokuje ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca v danej veci podľa súčasného rozvrhu práce. Tretí senát ústavného súdu pracuje v novom zložení: Martin Vernarský (predseda senátu), sudca Ivan Fiačan a Peter Straka (sudca spravodajca).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa v napadnutom konaní vedenom na okresnom súde stal na základe zmluvy o postúpení pohľadávky oprávneným namiesto pôvodného oprávneného [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „pôvodný oprávnený“). Exekučné konanie bolo zastavené z dôvodu neskoršieho zrušenia exekučného titulu. Sťažovateľ ako majiteľ pohľadávky tentokrát v základnom konaní oznámil okresnému súdu postúpenie pohľadávky a dožadoval sa, aby sa s ním ako s novým žalobcom konalo. Podania adresoval ešte v období účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktorý v ustanovení § 92 ods. 2 umožňoval aj tomu „na koho boli tieto práva prevedené“, podať návrh na zmenu účastníka. Okresný súd dosiaľ o návrhu sťažovateľa nerozhodol, na podania sťažovateľa neprihliadol a konanie zastavil s odôvodnením, že žalobca [REDAKOVANÉ], zanikol.

3. Uznesením okresného súdu sp. zn. 5 Er 17/2011 z 8. júna 2011 bol pripustený vstup sťažovateľa do exekučného konania na miesto pôvodného oprávneného, a to na základe zmluvy o postúpení pohľadávok voči povinnému (ktoré boli predmetom exekučného konania) uzavretej medzi pôvodným oprávneným ako postupcom a sťažovateľom ako postupníkom z 25. februára 2011.

4. Uvedené exekučné konanie bolo začaté 17. januára 2011 na podklade exekučného titulu, ktorým bol rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 Cb 19/2010 z 2. novembra 2010 vydaný ako rozsudok pre zmeškanie (ďalej aj „rozsudok pre zmeškanie“ alebo „exekučný titul“), ktorým bola žalovanému [REDAKOVANÉ] uložená povinnosť uhradiť žalobcovi sumu 72 469,68 € s príslušenstvom a trovy konania v sume 6 522,65 €. Exekučný titul podľa vyznačenej doložky nadobudol právoplatnosť 6. decembra 2010 a vykonateľnosť 9. decembra 2012.

5. V priebehu exekučného konania povinný [REDAKOVANÉ] podal 13. marca 2015 odvolanie s návrhom na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, v ktorom spochybňoval účinnosť jeho doručenia, argumentujúc nesplnením podmienok pre aplikáciu fikcie doručenia. Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Cb 19/2010 z 23. júna 2015 bol návrh povinného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zamietnutý. Proti tomuto uzneseniu podal povinný

odvolanie, o ktorom Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením sp. zn. 13 Cob 277/2015 zo 4. novembra 2015 tak, že odvolaním napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

6. Okresný súd vec opätovne v intenciách právneho názoru krajského súdu prejednal a rozhodol o nej uznesením sp. zn. 2 Cb 19/2010 z 30. decembra 2015 tak, že návrh povinného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie opätovne zamietol s odôvodnením, že v pôvodnom konaní boli splnené zákonné podmienky pre aplikáciu fikcie doručenia rozsudku povinnému ako fyzickej osobe – podnikateľovi podľa v tom čase platného a účinného § 48 ods. 3 OSP.

7. Proti uvedenému uzneseniu okresného súdu z 30. decembra 2015 doručil povinný odvolanie na okresný súd 25. januára 2016, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 13 Cob 40/2016 z 12. apríla 2016 tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil a rozsudok pre zmeškanie (exekučný titul) zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu z dôvodu nesplnenia zákonných predpokladov pre aplikáciu fikcie doručenia rozsudku pre zmeškanie povinnému (žalovanému v základnom konaní).

8. Právny predchodca sťažovateľa (žalobca v základnom konaní – ██████████) podal 9. mája 2016 proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 13 Cob 40/2016 z 12. apríla 2016 dovolanie, v ktorom sa domáhal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesenie krajského súdu zmenil tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdí. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obdo 43/2016 z 10. novembra 2016 dovolacie konanie zastavil pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania s odôvodnením, že dovolateľ v priebehu dovolacieho konania podľa výpisu z obchodného registra zanikol výmazom bez právneho nástupcu k 5. októbru 2016, a teda stratil právnu subjektivitu.

9. Sťažovateľ v prijatej časti sťažnosti namieta zbytočné prietahy okresného súdu, ktorý dosiaľ nerozhodol o jeho podaniach, ktorými sa v napadnutom konaní domáhal zmeny účastníka konania na strane žalobcu (v dôsledku predchádzajúceho postúpenia pohľadávky,

ktorá bola predmetom konania) a súdy s ním v dôsledku pasivity okresného súdu nekonali ako s účastníkom konania.

10. Okresný súd uznesením sp. zn. 2 Cb 19/2010 z 15. decembra 2016 konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 2 Cb 19/2010 zastavil, keďže považoval z výpisu z Okresného súdu Žilina, oddielu Sro, vložky č. 10779/L za preukázané, že žalobca bol ku 5. októbru 2016 vymazaný z obchodného registra, a to na základe uznesenia Okresného súdu Žilina sp. zn. 26 CbR 192/2015 z 3. augusta 2016, ktorým bola obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], zrušená bez likvidácie podľa § 68 ods. 9 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“), teda že žalobca v priebehu konania zanikol bez právneho nástupcu.

11. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že okresný súd v napadnutom konaní po podaní návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaným, t. j. po 12. marci 2015, a následne aj krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Cob 40/2016 a najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 43/2016 konali s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ], ako so stranou sporu v pozícii žalobcu napriek tomu, že v tom čase táto obchodná spoločnosť už nebola aktívne vecne legitimovaná na to, aby v súdnom konaní vystupovala v pozícii žalobcu, čo sťažovateľ odôvodňuje tým, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 25. februára 2011 došlo k postúpeniu pohľadávky spoločnosti [REDAKOVANÉ], voči žalovanému, zaplataenie ktorej bolo predmetom konania v uvedených konaniach pred všeobecnými súdmi, na sťažovateľa, o čom označené všeobecné súdy mali vedomosť a v konaní tak mali ako so stranou sporu v pozícii žalobcu konať s ním.

12. Dňa 27. mája 2015 bolo okresnému súdu doručené od krajského súdu podanie sťažovateľa označené ako „*doloženie do spisu*“, v ktorom „*konajúce súdy upozornil na zmenu účastníka konania na strane žalobcu a navrhol, aby podania žalovaného zamietol z dôvodu, že formálnu právoplatnosť skúmal Okresný súd Žilina i Krajský súd Žilina v konaní o určovacej žalobe, že právo na plnenie je priznané rozsudkom Okresného súdu Dolný Kubín č.k. 2Cb/19/2010-68 zo dňa 2.11.2010 a žiadal aby konanie zastavili pre vec*

právoplatne rozhodnutú, nakoľko súdy zistili, že uvedený rozsudok je právoplatný a vykonateľný“, v súvislosti s čím v ústavnej sťažnosti uvádza, že „*Súdy sa nevysporiadali so zmenou účastníka konania na strane žalobcu a... nepostupovali v súlade s platným OSP, ktorý predpokladal že podanie sa vyhodnocuje podľa jeho obsahu a nerozhodli o pripustení legitímneho účastníka do konania.*“.

13. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti taktiež poukazuje aj na svoje podanie v rámci napadnutého konania doručené okresnému súdu 10. júna 2016 označené ako „*námietka doručovania*“, v ktorom „*namieta doručovanie súdnych zásielok a porušovanie práv účastníka a právo na prístup k súdu a na spravodlivé rozhodnutie*“ z dôvodu, že mu neboli doručované „*súdne zásielky ohľadne žalovaným vyvolaného konania*“.

14. Na základe uvedeného sťažovateľ v časti prijatej na konanie navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie, pričom zároveň uloží povinnosť okresnému súdu uhradiť mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 33 000 € a náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

15. Na výzvu ústavného súdu sa okresný súd vyjadril k prijatej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa svojím podaním z 23. marca 2020 doručeným ústavnému súdu 27. marca 2020 takto: «*... ústavnú sťažnosť považuje za neopodstatnenú... je zrejmé, že súd vo veci plynule konal bez zbytočných prietáhov. Uvedený spis mal k dispozícii aj ústavný súd a jemu teda zrejme chronológia činnosti zamestnancov súdu a sudcu...*

Ku problematike zámeny účastníkov na strane žalobcu sa už vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky dňa 06.03.2018 (IV. ÚS 139/2018-23), kedy sťažnosť [REDAKOVANÉ] ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 2Cb/19/2010 zo dňa 30.12.2015, uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13Cob/40/2016 zo dňa 12.04.2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 43/2016 zo dňa 10.11.2016, odmietol ako neprípustnú. Na strane 11 Ústavný súd uviedol, že sťažovateľ mal k dispozícii v tom čase všetky procesné oprávnenia účastníka konania (po účinnom pripustení jeho vstupu do konania vo veci samej na základe jeho návrhu na takéto rozhodnutie po preukázaní postúpenia pohľadávky) pred okresným súdom, ktoré bude môcť podľa svojho presvedčenia uplatňovať v pokračujúcom konaní vrátane možnosti uplatňovať svoju opozitnú argumentáciu v opravnom prostriedku proti konečnému rozhodnutiu okresného súdu. Na strane 12 nad rámec uvedeného vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa, že exekučný súd už pripustil jeho vstup do konania, ústavný súd považoval za vhodné poznamenať, že sťažovateľom označené rozhodnutie súdu sa vzťahuje na jeho vstup do exekučného konania vedeného pred okresným súdom pod sp.zn. 5Er/17/2011, od ktorého nemožno automaticky (bez ďalšieho) odvodzovať, že ním bol pripustený jeho vstup aj do iných súvisiacich konaní, t.j. aj vstup sťažovateľa do základného konania o pohľadávke voči žalovanému vedeného okresným súdom pod sp.zn. 2Cb/19/2010, musí iniciovať procesnými prostriedkami k tomu určenými so všetkými náležitosťami a preukázať nástupníctvo vo vzťahu k predmetnej pohľadávke právne relevantným spôsobom.

... okresný súd svojim postupom neodňal [REDAKOVANÉ] možnosť konať pred súdom a ani nespôsobil vo veci prietahy, [REDAKOVANÉ] neinicioval procesnými prostriedkami k tomu určenými návrh so všetkými náležitosťami na jeho vstup do konania namiesto pôvodného žalobcu po preukázaní postúpenia pohľadávky. Ani ústavný súd sa teda nezaoberal posudzovaním „námietky doručovania“ zo dňa 10.06.2016 č.l. 252 podľa jej obsahu. Navyše ani z obsahu tohto podania nie je zrejmé, že by sa [REDAKOVANÉ] domáhal zmeny účasti na strane žalobcu, poukazoval len na uznesenie sp.zn. 5Er/17/2011, ktorým bola pripustená zmena na strane pôvodného žalobcu“.

... aj do vydania rozsudku v predmetnej veci nedošlo k žiadnym prietahom vo veci, so žalobou bolo okamžite pracovné, riešená poplatková povinnosť, vydaný platobný rozkaz, riešené doručovanie a následne aj zákonný sudca pracoval v primeraných lehotách. Samotný sťažovateľ nekonkretizuje žiadne obdobie, v ktorom by nemalo byť vo veci konané, v podstate len vyslovuje svoj nesúhlas s postupom súdu, ktorý neposudzoval jeho podania

tak, ako chce teraz on, aby boli posudzované. Je zrejmé, že sťažovateľ využil všetky opravné prostriedky, ako i mimoriadne opravné prostriedky resp. možnosť obrátiť sa na Ústavný súd SR a z tohto dôvodu trvalo rozhodovanie vo veci dlhší čas, avšak v konaní Okresného súdu Dolný Kubín nemožno už aj vzhľadom na predchádzajúce rozhodnutia ústavného súdu v súvislosti s touto vecou konštatovať nečinnosť či prietahy.

Súhlasím s tým, aby podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.»

16. Sťažovateľ v rámci svojej repliky z 1. apríla 2020 doručenej ústavnému súdu v ten istý deň uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a k vyjadreniu okresného súdu z 23. marca 2020 nezaujal stanovisko.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

17. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1

a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

20. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či v napadnutom konaní dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

23. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, I. ÚS 132/03).

24. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy, konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne

nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

25. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

26. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, v ktorý sa bude konať nové pojednávanie.

27. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

28. Povinnosť súdu konať bez prieťahov vyplýva i z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu

a následkoch neprítomnosti strán, ako aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo z § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

29. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a teda či bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

30. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

31. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

32. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie [obdobne § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

33. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa, je povinný s'ťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

34. Podľa § 41 ods. 2 OSP posudzuje súd každý úkon podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený.

35. Podľa § 43 ods. 1 OSP sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať. Ak ide o podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania, odošle súd uznesenie do 60 dní od doručenia takéhoto podania.

36. Podľa § 92 ods. 2 OSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

37. Podľa § 5 ods. 1 OSP súdy poskytujú pri plnení svojich úloh účastníkom v občianskom súdnom konaní poučenia o ich procesných právach a povinnostiach.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

38. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie o tom, či po začatí konania môže na miesto účastníka vstúpiť ten na koho boli práva, ktoré sú predmetom konania prevedené, alebo na koho prešli, je štandardným rozhodnutím, ktoré v prípade, že je prevod, alebo prechod práv preukázaný, nie je náročné, ani komplikované.

39. Pokiaľ ide o správanie účastníka súdneho konania (v tomto prípade osoby domáhajúcej sa, aby mohla vstúpiť na miesto účastníka konania), jeho podania, ktorými

sa domáhal vstupu do napadnutého konania, neboli označené ako návrhy na vstup do konania, čo mohlo mať istý vplyv na procesný postup všeobecných súdov.

40. Pokiaľ ide o postup okresného súdu, ten dotknuté podania sťažovateľa nevyhodnotil ako kvalifikované návrhy na zmenu účastníka konania a nezaoberal sa nimi, čo sťažovateľovi oznámil vo svojej odpovedi z 14. augusta 2018, čo však bolo dávno po tom, ako napadnuté konanie zastavil (zastavenie bolo právoplatné 27. januára 2017). Ako už ústavný súd vo veci sp. zn. IV. ÚS 139/2018 konštatoval, sťažovateľ mal vytvorenú procesnú možnosť uplatňovať si svoje práva v konzekvencii s podaním, ktorým sa domáhal vstupu do konania vrátane „možnosti uplatňovať svoju opozitnú argumentáciu v opravnom prostriedku..., ktorú bude môcť podľa svojho presvedčenia uplatňovať v pokračujúcom konaní...“.

41. Ústavný súd k podaniam týkajúcim sa vstupu sťažovateľa do napadnutého konania uvádza:

- 26. mája 2015 doručil sťažovateľ krajskému súdu „*Vec: Doloženie do spisu*“, ktoré následne krajský súd doručil 27. mája 2015 okresnému súdu a v ktorom sa sťažovateľ vyjadroval k odvolaniu žalovaného (povinného) k rozsudku okresného súdu z 2. novembra 2010 v napadnutom konaní. Tu sťažovateľ uvádza: „... žalobca: [REDAKOVANÉ] (pôvodný oprávnený) uznesením 5Er/17/2011-37 do konania vstúpil [REDAKOVANÉ]...“

- 15. februára 2016 bolo doručené okresnému súdu stanovisko žalobcu [REDAKOVANÉ], k odvolaniu odporcu, kde sa uvádza aj to, že uznesením č. k. 5 Er 17/2011-37 vstúpil do exekučného konania sťažovateľ,

- 30. mája 2016 bolo doručené okresnému súdu vyjadrenie žalovaného [REDAKOVANÉ] k dovolaniu žalobcu [REDAKOVANÉ], v ktorom okrem iného informuje okresný súd, že 25. februára 2011 došlo k postúpeniu pohľadávok žalobcu na sťažovateľa, a priložil aj kópiu zmluvy o postúpení,

- 10. júna 2016 bola okresnému súdu doručená „*Vec: Námietka doručovania*“ od sťažovateľa, kde sa sťažovateľ označuje ako postupník žalobcu a oprávnený v exekučnom konaní. Sťažovateľ tu namietal, že okresný súd v napadnutom konaní zásielky doručuje spoločnosti [REDAKOVANÉ], a nie jemu ako fyzickej osobe. Preto žiada

opakovať doručovanie a uvádza, že zle doručované rozhodnutia nemohli nadobudnúť právoplatnosť.

42. Z uvedených podaní sťažovateľa, žalobcu (pôvodného oprávneného), ako aj žalovaného (povinného) vyplýva, že došlo k postúpeniu pohľadávok, ktoré boli predmetom sporu v pôvodnom konaní. Okresný súd mal podľa v tom čase platného Občianskeho súdneho poriadku posúdiť podania sťažovateľa podľa ich obsahu, o to viac v prípade, ak na rovnakom súde už sťažovateľ dosiahol zmenu oprávneného k pohľadávke, v konaní vedenom pod inou spisovou značkou (o čom informoval aj okresný súd). Sťažovateľ v priebehu napadnutého konania nadobudol práva, o ktorých sa konalo, čo už bolo okresnému súdu známe a najneskôr z jeho podania označeného ako „*Vec: Námietka doručovania*“, ktoré bolo okresnému súdu doručené 10. júna 2016, sa dalo jasne vyvodiť, že sťažovateľ je toho názoru, že je účastníkom v napadnutom konaní namiesto pôvodného žalobcu. Ak okresný súd svoju pasivitu vo vzťahu k sťažovateľovi ospravedlňuje tým, že o procesnom postavení sťažovateľa ako účastníka konania v napadnutom konaní ešte procesne nerozhodol, pretože jeho podania nepovažoval za kvalifikované, nemožno to vyhodnotiť inak, ako prílišný formalizmus. Podľa § 92 ods. 2 OSP mal ten, na koho boli práva prevedené právo, žiadať, aby vstúpil do konania na miesto doterajšieho účastníka. Ak mal okresný súd pochybnosti o obsahu podaní sťažovateľa, mal sťažovateľa vyzvať na ich opravu alebo doplnenie, respektíve upresnenie svojho podania a primerane ho poučiť, ako to urobil až vo svojej odpovedi zo 14. augusta 2018, čo však bolo po právoplatnom zastavení napadnutého konania.

43. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval za dôvodné vec meritórne preskúmať a konštatovať, že okresný súd popísaným nekonaním vo vzťahu k sťažovateľovi neodstránil jeho právnu neistotu. Tento stav neistoty nebol dosiaľ odstránený. Sťažovateľ minimálne osvedčil nadobudnutie pohľadávky (a to nie v zanedbateľnej výške 72 469,68 €), a napriek tomu, že podania sťažovateľa neboli riadne posúdené a nebolo o nich riadne rozhodnuté, došlo k zastaveniu konania. Ústavný súd pripomína, že žiadnym spôsobom neprejudikuje legalitu a legitimitu nadobudnutia pohľadávky sťažovateľom pre prípad ďalšieho vývoja procesu na všeobecnom súde. Bude vecou všeobecného

súdnicstva adekvátne posúdiť postúpenie pohľadávky so zreteľom na všetky okolnosti prípadu a zabezpečiť proces tak, aby nedošlo k porušeniu princípu zákazu „*denegatio iustitiae*“ (I. ÚS 125/2017).

44. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené obdobie nečinnosti dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

45. Keďže sťažovateľ nedostal dodnes žiadnu odpoveď na svoje podania, ústavný súd rozhodol, že okresný súd je povinný konať a o jeho podaniach aj rozhodnúť. V tomto smere rozhodnutie o zastavení konania netvorí prekážku v ďalšom procese. Ak by bol okresný súd rozhodol o podaní sťažovateľa, nemuselo k zastaveniu konania vôbec dôjsť. Ústavný súd, bez ambície, aby nahradzoval činnosť všeobecného súdu, poukazuje na to, že takto bude vytvorený efektívny priestor pre navrhovateľa, aby vedel realizovať svoje práva na prípadnú účinnú ochranu. Na uvedené poukázal už aj ústavný súd vo veci sp. zn. IV. ÚS 139/2018, keď povedal: „Okresný súd teda bude pokračovať v konaní o povinnosti žalovaného zaplatiť uplatňovanú pohľadávku, ku ktorej nadobudol sťažovateľ vlastníctvo z titulu zmluvy o postúpení pohľadávky. Je nepochybné, že v takejto procesnej situácii má sťažovateľ k dispozícii všetky procesné oprávnenia účastníka konania (po účinnom pripustení jeho vstupu do konania vo veci samej na základe jeho návrhu na takéto rozhodnutie po preukázaní postúpenia pohľadávky) pred okresným súdom, ktoré bude môcť podľa svojho presvedčenia uplatňovať v pokračujúcom konaní, vrátane možnosti uplatňovať svoju opozitnú argumentáciu v opravnom prostriedku proti konečnému rozhodnutiu okresného súdu.“

46. Sťažovateľ žiadal priznať mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 33 000 €, no v tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že zmyslom inštitútu primeraného finančného zadosťučinenia nie je kompenzácia neúspechu v súdnom konaní pred všeobecnými súdmi, ale dovŕšenie nápravy. V tomto smere práve deklaráciu porušenia

práva sťažovateľa považuje za naplnenie zmyslu a cieľa ústavnej sťažnosti. Z tohto dôvodu mu ústavný súd primerané finančné zadostučinenie nepriznal (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

47. Ústavný súd rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom.

48. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

49. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

50. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 153,50 € a režijný paušál v sume dvakrát po 9,21 €. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 325,42 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

51. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

52. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Martin Vernarský
predseda senátu